

# Κληρονομική διαδοχή

## ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Διαθηκών και Διαδοχής Νόμος Κεφ. 195
- Διαχείρισης Κληρονομιών Νόμος Κεφ. 189 και οι περί Διαχειρίσεων Κληρονομιών Κανονισμοί του 1955
- Επικυρώσεως Διαθηκών (Επανασφράγισης) Νόμος, Κεφ. 192 και οι περί Επικυρώσεως Διαθηκών (Επανασφράγισης) Κανονισμοί του 1936
- Κανονισμός 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Ιουλίου 2012 σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημοσίων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομικού θεσμικού πλαισίου

## ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Σε περίπτωση που ένα πρόσωπο έχει την κατοικία του στην Κύπρο κατά το χρόνο του θανάτου του, τότε, ανεξαρτήτως του τόπου θανάτου θα εφαρμοστούν οι πρόνοιες του Κεφ. 195 για τη διαδοχή σε όλη την κινητή του ιδιοκτησία, είτε αυτή βρίσκεται στην Κύπρο είτε στην αλλοδαπή, καθώς και για τη διαδοχή στην ακίνητη ιδιοκτησία του που βρίσκεται στην Κύπρο. Για την διαδοχή όμως στην ακίνητη ιδιοκτησία που βρίσκεται εκτός Κύπρου δεν θα εφαρμοστεί το κυπριακό δίκαιο αλλά το δίκαιο του τόπου στον οποίο η εν λόγω ακίνητη ιδιοκτησία βρίσκεται. Αρμοδιότητα για εκδίκαση υποθέσεων που αφορούν κληρονομική διαδοχή έχουν τα Επαρχιακά Δικαστήρια.

## ΤΡΟΠΟΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΔΟΧΗΣ

### A. Διαδοχή με Διαθήκη

Το δικαίωμα διάθεσης με διαθήκη δεν είναι απόλυτο εκτός αν ο διαθέτης δεν έχει αφήσει κατιόντες ή γονείς ή σύζυγο. Όταν έχει αφήσει τέτοιους κατιόντες ή

γονείς ή σύζυγο, τότε μόνο μέρος της περιουσίας μπορεί να διατεθεί με διαθήκη (διαθέσιμη μοίρα). Αν λοιπόν ο αποβιώσαντας κατά το χρόνο του θανάτου του:

- (α) κατέλειπε τέκνο ή κατιόντα τέκνου δεν μπορεί να διαθέσει με διαθήκη περισσότερο από το  $\frac{1}{4}$  της καθαρής αξίας της περιουσίας του,
- (β) δεν κατέλειπε τέκνο ή κατιόντα τέκνου αλλά κατέλειπε σύζυγο ή γονέα δεν μπορεί να διαθέσει με διαθήκη περισσότερο από το  $\frac{1}{2}$  της καθαρής αξίας της περιουσίας του,
- (γ) δεν κατέλειπε τέκνο ή κατιόντα τέκνου ή σύζυγο ή γονέα τότε μπορεί να διαθέσει με διαθήκη ολόκληρη την περιουσία του.

Αν ο αποβιώσαντας διέθεσε με διαθήκη περισσότερη περιουσία από τη διαθέσιμη μοίρα τότε η περιουσία που καλύπτεται από τη διαθήκη θα μειωθεί ανάλογα ώστε να περιοριστεί στη διαθέσιμη μοίρα.

#### • Εγκυρότητα Διαθήκης

Για να είναι έγκυρη μία διαθήκη θα πρέπει:

- (α) να καταρτίστηκε από πρόσωπο που έχει συμπληρώσει το 18<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας του και το οποίο έχει σώας τα φρένας και την ικανότητα να καταρτίσει έγκυρη διαθήκη,
- (β) να είναι γραπτή,
- (γ) η ισχύς της να λαμβάνει χώρα σε χρόνο μεταγενέστερο από το θάνατο του διαθέτη,
- (δ) να υπογράφεται από το διαθέτη στο κάτω μέρος ή στο τέλος της.
- (ε) η υπογραφή της να γίνεται στην παρουσία τουλάχιστον δύο ενήλικων μαρτύρων που έχουν σώας τα φρένας που ταυτόχρονα παρίστανται και επιβεβαιώνουν και προσυπογράφουν τη διαθήκη στην παρουσία του διαθέτη και αλλήλων,
- (στ) αν η διαθήκη αποτελείται από περισσότερα φύλλα χαρτιού τότε κάθε φύλλο να υπογράφεται από τον διαθέτη και τους μάρτυρες,
- (ζ) να μην καταρτίστηκε κατόπιν εξαναγκασμού, απάτης ή ψυχικής πίεσης.

## • Άκυρες κληροδοσίες

Παράγοντες που επηρεάζουν την εγκυρότητα κληροδοσιών:

- (α) Όταν η κληροδοσία αφορά σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ήταν ανύπαρκτο κατά το χρόνο του θανάτου του διαθέτη εκτός εκεί όπου ο Νόμος προνοεί διαφορετικά.
- (β) Όταν δεν εκφράζεται συγκεκριμένη πρόθεση από το διαθέτη.
- (γ) Όταν η κληροδοσία υπόκειται σε όρους οι οποίοι είναι παράνομοι, ανήθικοι ή αδύνατο να εκτελεστούν οπότεν και μόνο οι όροι είναι παράνομοι.
- (δ) Όταν πρόκειται για κληροδοσία σε θρησκευτικό οργανισμό και ο διαθέτης έχει συγγενή μέχρι και τρίτου βαθμού και η διαθήκη δεν εκτελέσθηκε τρεις τουλάχιστον μήνες πριν από το θάνατο του.

Η διαθήκη δύναται να κατατεθεί στον Πρωτοκολλητή του Επαρχιακού Δικαστηρίου προσωπικά από τον διαθέτη μέσα σε κλειστό φάκελο. Ο Πρωτοκολλητής σφραγίζει το φάκελο με τη σφραγίδα του Δικαστηρίου, σημειώνει την κατάθεση στο σχετικό μητρώο, δίδει στο διαθέτη απόδειξη κατάθεσης με τον αριθμό μητρώου και αποστέλλει σχετική ειδοποίηση στον Αρχιπρωτοκολλητή του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Μόνο ο διαθέτης προσωπικά μπορεί να αποσύρει τη διαθήκη και μόνο στην παρουσία του διαθέτη μπορεί η διαθήκη να ανοιχθεί και να αποσυρθεί ή να καταστραφεί. Εάν η διαθήκη δεν έχει κατατεθεί στον Πρωτοκολλητή τότε οποιοδήποτε πρόσωπο έχει στην κατοχή του μια τέτοια διαθήκη οφείλει με την πληροφόρηση του θανάτου του διαθέτη να παραδώσει αμέσως το πρωτότυπο της στον οικείο Πρωτοκολλητή.

## **B. Διαδοχή σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου**

Όπου δεν υπάρχει διαθήκη ή όπου ο διαθέτης δεν έχει διαθέσει με τη διαθήκη του το σύνολο της περιουσίας που δύναται να διαθέσει ή όπου η διαθήκη είναι άκυρη εξ ολοκλήρου ή εν μέρει ή όπου πρόκειται για περιουσία που δεν μπορεί

να διατεθεί με διαθήκη (νόμιμη και αδιάθετη μοίρα) τότε η διαδοχή για εκείνη την περιουσία θα γίνει σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου.

### • Σύζυγος

Η/Ο επιζών σύζυγος δικαιούται πάντοτε σε μερίδιο από τη νόμιμη και από την αδιάθετη μοίρα της κληρονομιάς, έστω και αν λαμβάνει περιουσία και στη βάση διαθήκης, και δεν μπορεί να αποστερηθεί του κληρονομικού του/ης μεριδίου μέσω διαθήκης ή άλλως πως εκτός όπου ο Νόμος το επιτρέπει.

Το ποσοστό που δικαιούται ο/ή επιζών σύζυγος στο μη διαθέσιμο μέρος της κληρονομιάς και στο τυχόν αδιάθετο μέρος της μετά την αποπληρωμή των χρεών και υποχρεώσεων του αποβιώσαντα έχει ως εξής:

Αν αυτός που απεβίωσε ή αυτή που απεβίωσε, εκτός από το σύζυγο ή από τη σύζυγο-

(α) άφησε οποιοδήποτε τέκνο είτε εν ζωή είτε εκπροσωπούμενο από κατιόντες, η μερίδα του είναι ίση με τη μερίδα του καθενός από τα τέκνα

(β) δεν άφησε τέκνο, ούτε κατιόντα του αλλά άφησε ανιόντα ή κατιόντα του μέχρι και του τρίτου βαθμού συγγένειας με το πρόσωπο που απεβίωσε, η μερίδα αυτή είναι το ήμισυ βάσει του νόμου του μη διαθέσιμου μέρους της κληρονομιάς και του αδιάθετου μέρους της κληρονομιάς

(γ) δεν άφησε τέκνο ούτε κατιόντα του, ούτε οποιοδήποτε ανιόντα ή κατιόντα του μέχρι και του τρίτου βαθμού συγγένειας με το πρόσωπο που απεβίωσε, αλλά άφησε οποιοδήποτε ανιόντα ή κατιόντα αυτού, του τέταρτου βαθμού συγγένειας με το πρόσωπο που απεβίωσε, η μερίδα αυτή είναι τα τρία τέταρτα βάσει του νόμου του μη διαθέσιμου μέρους της κληρονομιάς και του αδιάθετου μέρους της κληρονομιάς

(δ) δεν άφησε τέκνο ούτε κατιόντα του ούτε οποιοδήποτε ανιόντα ή κατιόντα του μέχρι και του τέταρτου βαθμού συγγένειας με το πρόσωπο που απεβίωσε, η μερίδα αυτή είναι ολόκληρο βάσει του νόμου του μη διαθέσιμου μέρους της κληρονομιάς και ολόκληρο το αδιάθετο μέρος της κληρονομιάς

## • Συγγενείς

Μετά τον υπολογισμό και αφαίρεση του μεριδίου που δικαιούται ο/η επιζών σύζυγος από τη νόμιμη και αδιάθετη μοίρα της κληρονομιάς, η περιουσία θα μοιραστεί στους υπόλοιπους εξ αίματος συγγενείς. Ο βαθμός συγγένειας μεταξύ δύο προσώπων εξακριβώνεται ως εξής:

Αν δύο πρόσωπα κατάγονται το ένα από το άλλο κατά ευθεία γραμμή, υπολογίζεται ο αριθμός των γενεών του καθενός από αυτά προς το άλλο και κάθε γενεά συνιστά ένα βαθμό και αν δεν κατάγονται κατά ευθεία γραμμή το ένα από το άλλο, υπολογίζεται ο αριθμός των γενεών του καθενός από αυτούς μέχρι του κοινού τους ανιόντα και από τον κοινό ανιόντα κατά κατιούσα μέχρι του άλλου από αυτούς, και κάθε γενεά συνιστά ένα βαθμό.

Η διανομή γίνεται στους συγγενείς κατά τάξεις και κατά προτεραιότητα ως ο Νόμος ορίζει και πρόσωπα μιας τάξης αποκλείουν πρόσωπα απώτερης:

### **A. Πρώτη Τάξη**

(1) Γνήσια τέκνα του αποβιώσαντος που ζουν κατά το θάνατο του - Σε ίσες μερίδες

(2) κατιόντες, που ζουν κατά το θάνατο του αποβιώσαντος, οποιουδήποτε από τα γνήσια τέκνα του αποβιώσαντος το οποίο απεβίωσε κατά τη διάρκεια της ζωής του αποβιώσαντα - σε ίσες μερίδες κατά ρίζες (per stirpes). Αυτό σημαίνει ότι το τέκνο οποιουδήποτε προσώπου της οριζόμενης τάξης, το οποίο απεβίωσε κατά τη διάρκεια της ζωής του αποβιώσαντος και το οποίο αν επιζούσε του αποβιώσαντος, θα καθίστατο δικαιούχο μετά το θάνατο του αποβιώσαντος σε μερίδα στο βάσει του νόμου μη διαθέσιμο μέρος της κληρονομιάς και στο τυχόν αδιάθετο μέρος της κληρονομιάς, καθίσταται δικαιούχο μόνο στη μερίδα την οποία θα ελάμβανε ο γονέας αν αυτός επιζούσε του αποβιώσαντος.

### **B. Δεύτερη Τάξη**

(1) Πατέρας, μητέρα του αποβιώσαντος που ζουν κατά το θάνατο του (ή αν δεν ζουν κατά το θάνατο του, ο πλησιέστερος ανιών που ζει κατά το θάνατο του)

και αμφιθαλείς και ετεροθαλείς αδελφοί και αδελφές του αποβιώσαντος που ζουν κατά το θάνατο του – όλοι σε ίσες μερίδες, εκτός από τους ετεροθαλείς αδελφούς οι οποίοι ή οι οποίες λαμβάνουν το ήμισυ της μερίδας αμφιθαλούς αδελφού ή αδελφής.

(2) κατιόντες, που ζουν κατά το θάνατο του αποβιώσαντος οποιουδήποτε ή οποιασδήποτε από τα αδέρφια του αποθανόντος ο οποίος ή η οποία απέθανε κατά τη διάρκεια της ζωής του - σε ίσες μερίδες κατά ρίζες (per stirpes).

### **Γ. Τρίτη Τάξη**

Οι πλησιέστεροι σε βαθμό συγγένειας ανιόντες του αποβιώσαντος που ζουν κατά το θάνατο του - Αν υπάρχουν ανιόντες του ίδιου βαθμού συγγένειας και από τις δύο γραμμές, και από την πατρική και από αυτή τη μητρική, οι ανιόντες κάθε γραμμής λαμβάνουν το ήμισυ του βάσει του νόμου μη διαθέσιμου μέρους της κληρονομιάς και του τυχόν αδιάθετου μέρους της κληρονομιάς και αν υπάρχουν περισσότεροι του ενός από αυτούς από εκάστη γραμμή σε ίσες μερίδες.

### **Δ. Τέταρτη Τάξη**

Οι πλησιέστεροι συγγενείς του αποβιώσαντος που ζουν κατά το θάνατο του μέχρι και του έκτου βαθμού συγγένειας, του πλησιέστερου βαθμού που αποκλείει τον απώτερο - Σε ίσες μερίδες.

## **ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΩΝ - ΕΚΤΕΛΕΣΤΩΝ**

### **• Διαχείριση χωρίς Διαθήκη**

1. Αίτηση Διαχείρισης η οποία πρέπει να συνοδεύεται από
  - A. Ένορκη δήλωση διαχειριστή που πρέπει να αναφέρει:
    - ημερομηνία και τόπο θανάτου του αποβιώσαντα

- μόνιμο τόπο διαμονής του αποβιώσαντα
  - το γεγονός ότι ο αποβιώσας απεβίωσε χωρίς να αφήσει διαθήκη
  - αξία της περιουσίας
  - το γεγονός ότι όλοι οι κληρονόμοι είναι ενήλικες και εχέφρονες
- B. Εγγυητήριο (για το διπλάσιο της αξίας της περιουσίας)
- Γ. Ένορκη δήλωση εγγυητή (για το διπλάσιο της αξίας της περιουσίας)
- Δ. Πιστοποιητικό θανάτου και κληρονόμων πιστοποιημένο από τον Κοινοτάρχη της περιοχής του αποβιώσαντα
- E. Έγγραφες συγκαταθέσεις των κληρονόμων για τον διορισμό του διαχειριστή με πιστοποίηση της υπογραφής τους είτε από Κοινοτάρχη είτε από πιστοποιούντα υπάλληλο
2. Μετά την καταχώρηση ο διαχειριστής πρέπει να εξασφαλίσει προσωρινή απαλλαγή από τον Έφορο Φόρου Εισοδήματος.
3. Διαχείριση της περιουσίας σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου

• **Διαχείριση όπου υπάρχει Διαθήκη**

1. Κατάθεση πρωτότυπης Διαθήκης στον Πρωτοκολλητή αν δεν είναι ήδη κατατεθειμένη. Θα πρέπει να παρουσιαστεί το πρωτότυπο της διαθήκης, πιστοποιητικό θανάτου και συνοδευτική επιστολή του προσώπου που είχε υπό την φύλαξη και κατοχή του την διαθήκη
2. Αίτηση διαχείρισης/επικύρωση διαθήκης συνοδευόμενη από
- αντίγραφο της διαθήκης
  - Ένορκη Δήλωση εκτελεστή η οποία που πρέπει να αναφέρει:
    - ημερομηνία και τόπο θανάτου του αποβιώσαντα
    - μόνιμο τόπο διαμονής του αποβιώσαντα

- αξία της περιουσίας
  - Όνομα και αριθμό ταυτότητας αποβιώσαντα
  - Πιστοποιητικό Θανάτου και κληρονόμων από κοινοτάρχη
  - Διευθύνσεις κληρονόμων
  - Συγκατάθεση κληρονόμων
- Ένορκη δήλωση επιβεβαιωτή μάρτυρα στην διαθήκη
3. Πιστό αντίγραφο της αίτησης υποβάλλεται στο φόρο εισοδήματος ώστε να εξασφαλιστεί προσωρινή απαλλαγή φόρου
  4. Επίδοση όπου είναι εφικτό πιστού αντίγραφου αίτησης σε όλους τους κληρονόμους και δημοσίευση σχετικής γνωστοποίησης
  5. Διαχείριση της περιουσίας σύμφωνα με το Νόμο και τη διαθήκη

## **ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ**

### **• Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας**

Οδός Χαράλαμπου Μούσκου

1405 - Λευκωσία

Κύπρος

*Τηλέφωνο:*

(+357) 22865518

*Τηλεμοιότυπο:*

(+357) 22304212 / 22805330

*Ηλεκτρονική Διεύθυνση:*

[chief.reg@sc.judicial.gov.cy](mailto:chief.reg@sc.judicial.gov.cy)

### **• Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού**

Λεωφ. Λόρδου Βύρωνος 8

Τ. Θ. 54619

3726 - Λεμεσός

Κύπρος



*Τηλέφωνο:*

(+357) 25806100 / 25806128

*Τηλεμοιότυπο:*

(+357) 25305311

*Ηλεκτρονική Διεύθυνση:*

[chief.req@sc.judicial.gov.cy](mailto:chief.req@sc.judicial.gov.cy)

• **Επαρχιακό Δικαστήριο Λάρνακας**

Λεωφ. Χριστόφορου Χριστοφίδη

6301 - Λάρνακα

Τ. Θ. 40107

Κύπρος

*Τηλέφωνο:* (+357) 24802786

*Τηλεμοιότυπο:* (+357) 24802800

*Ηλεκτρονική Διεύθυνση:* [chief.req@sc.judicial.gov.cy](mailto:chief.req@sc.judicial.gov.cy)

• **Επαρχιακό Δικαστήριο Πάφου**

Γωνία τών οδών Νεοφύτου & Νίκου Νικολαΐδη.

8100 - Πάφος

Τ. Θ. 60007

Κύπρος

*Τηλέφωνο:* (+357) 26802600

*Τηλεμοιότυπο:* (+357) 26306395

*Ηλεκτρονική Διεύθυνση:* [chief.req@sc.judicial.gov.cy](mailto:chief.req@sc.judicial.gov.cy)

• **Επαρχιακό Δικαστήριο Αμμοχώστου**

Σωτήρας 2, Μέγαρο Τζιβάνη,

5286 - Παραλίμνι

Κύπρος

*Τηλέφωνο:* (+357) 23742075 / 23730950

*Τηλεμοιότυπο:* (+357) 23741904

*Ηλεκτρονική Διεύθυνση:* [chief.req@sc.judicial.gov.cy](mailto:chief.req@sc.judicial.gov.cy)